

שיר עם נקי
מילים אהוד מנור לחן מתי כספי
השיר מתוך אלבום "ילדותי השנייה" (1985)

קישור למילות השיר מאתר שירונט

מתי כספי נולד בשלושים לנובמבר 1949, בקיבוץ חניתה. לפעמים, הוא אומר, הוא מהרהר בשלווה הקיבוצית של חניתה: "הייתה לי ילדות מאושרת בקיבוץ. נהנית להיות לבד עם הטבע. הייתי שקט מאוד. בגן הייתי מבלה שעות בישיבה על ארגז הכביסה המלוכלכת, דופק לפי קצב ושר שירים. הילדות בקיבוץ היא הילדות הכי יפה בעולם... הקיבוץ הוא גן עדן לילדים. אני עדיין בן קיבוץ, גם אחרי כל השנים".

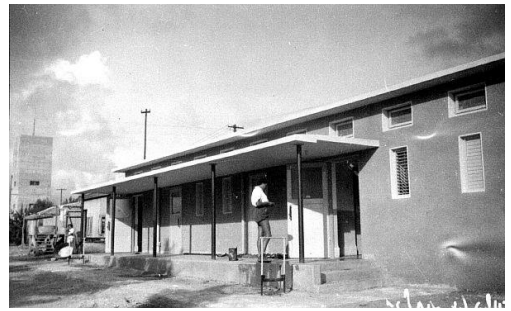
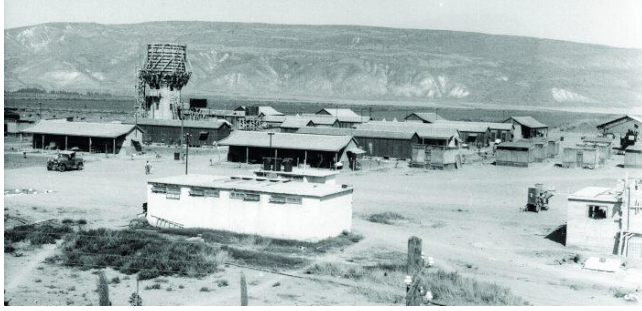
השיר הוא אחד משירי ארץ ישראל נטועים עמוק במסורת ובתרבות היהודיות הקיבוצית וכי דרכו יוכלו התלמידים לגלות את ההיסטוריה של הקמת הקיבוצים בארץ. ה"שבילים", פסוקות השער בתסרוקות השונות מתמזגים עם שבילי הקיבוץ הנפרשים בין המדשאות המטופחות עליהם עוברים בדרך מן המקלחת אל החדר או מן החדר למקלחת, כאשר בזמן הזה: "כולם אומרים שלום ומה נשמע".

חדרי האוכל המשותפים, חדרי הילדים, אך למקלחת המשותפת היה מקום של כבוד בתולדות הימים של ההתישבות העובדת, מקום כינוס בו באמת מתפשטים מהנכסים החומריים ובו אפשר בין סיבון וחפיפה לשוחח, לשרוק ולהתעדכן.

בראשית הדרך היתה המקלחת המשותפת צריף עשוי פח גלי עם מחיצת פח דומה שנועדה להפריד בין הגברים לבין הנשים, אחרי המעבר מצריפי פח למקלחות של קבע, הגיעה המקלחת אל הבית הפרטי וחדרי המקלחות המשותפים ננטשו כמו גם ההוי שסבב אותם. גם בספרות הילדים זכתה המקלחת המיתולוגית להד. כך בשיר הבא אותו כתבה פניה ברגשטיין המפורסמת בזכות ספריה 'בוא אליי פרפר נחמד' ו'יהי ערב':

במקלחת במקלחת
מתקלחים הפל בחד
גם גדול וגם קטן
בית הספר והגן.

תמונות המקלחת בקיבוץ

בסרטון "קיבוץ בלב" בו משתתף מתי כספי, שלום חנוך, מאיר אריאל מתי מספר סיפורים מהחיים בקיבוץ חניתה
<https://www.youtube.com/watch?v=tMDpF5Q3rSc>.

פעילות בכיתה

- נתחיל את השיעור בכך שנרשום את הדברים החשובים המתרחשים בבית שלנו ביום שישי.
- נדבר על עיקר ההכנה לשבת שצריכה להיעשות ביום שישי, שנאמר (שמות טז, ה): "וְהָיָה בַיּוֹם הַשְּׁשִׁי וְהָכִינוּ אֶת אֲשֶׁר יִבְאוּ".
נדבר על מצווה לכבד את השבת, שנאמר (ישעיהו נח, יג): "וְקִרְאתָ לַשַּׁבָּת עֲנֵג לְקִדּוֹשׁ ה' מְכַבֵּד". מכבודה של השבת שלא יהא מלבושו בשבת כמלבושו בחול (שבת קיג, א), אלא בגדי השבת יהיו נאים יותר ונקיים.
- נקרא מילים של השיר המספר על יום שישי בקיבוץ. נשוחח על חיים בקיבוץ ומקלחת המשותפת.
- כמה בתים בשיר? איזו אווירה בשיר? איזו מנגינה צפויה להישמע? נשים לב למילה "מצעד" בפזמון הרומזת על המקצב וקצב של השיר.
(הפזמון בנוי מרבעים וחצאים כשיר לכת המדגיש את ההליכה של אנשי קיבוץ למקלחת ובבתים השמיניות הבודדות מוסיפות את תחושת ההתארגנות, תנועה ושמחה).
- נאזין לשיר. האם המנגינה היא זו שציפינו לה?
<https://www.youtube.com/watch?v=CNgz2reKf9A>
https://www.youtube.com/watch?v=f_e_nZABkLs
-
-
- הכנת תזמורת של כלי רחצה : נתחלק לקבוצות וכל קבוצה תבחר כלי נגינה (מסרקים, דליים, מברשות שיניים, סבונים, בקבוקים ריקים של שמפו)
- אחר שכל הכלים מוכנים כל קבוצה תמצא מקצב "אוסטינטו" המתאים למנגינה.

אוסטינטו (**Ostinato**) הוא מונח במוזיקה המתאר חזרה עיקשת על מוטיב ריתמי או מלודי לאורך זמן. הכוונה היא לחזרה מדויקת על המוטיב, אולם ההגדרה נכונה גם במקרים בהם חלים בו שינויים קלים, ובלבד שנשמרת תחושת החזרה. מקור הביטוי באיטלקית: "ostinato" משמעו "עיקש".